

Revisionsutskottet

Tillsyn över partifinansieringen 2023 — Statens revisionsverks berättelse

INLEDNING

Remiss

Tillsyn över partifinansieringen 2023 — Statens revisionsverks berättelse (B 5/2024 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- bevakningschef Jonna Carlson, Statens revisionsverk.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Tillsynen över partifinansieringen

I partilagen (10/1969) finns bestämmelser om öppenhet i partifinansiering som är förpliktande för partier och partiföreningar. Öppenheten i partifinansieringen väntas öka förtroendet för den politiska verksamheten och därigenom även höja valdeltagandet. Partilagen har också som mål att motverka korruption och den typen av inflytande på partierna som bygger på olämpliga bindningar.

Statens revisionsverks lagstadgade uppgift är att övervaka partifinansieringen. Revisionsverket övervakar på grundval av partilagen alla partier, deras partinära sammanslutningar och de föreningar som nämns i statsrådets beslut om partistöd. År 2023 uppgick antalet tillsynsobjekt till sammanlagt 158. Tillsynsobjekten ska till Statens revisionsverk lämna en redovisning av bidrag på minst 1 500 euro och namnen på bidragsgivarna. Enligt lagen räknas i regel alla prestationer i pengar, varor och tjänster och andra liknande prestationer som bidrag till partiet eller partiföreningen. Endast de prestationer som uttryckligen nämns i lagen betraktas inte som bidrag och omfattas således inte av regleringen.

Statens revisionsverk kontrollerar att de övervakade sammanslutningarna följer bestämmelserna om de bidrag som avses i partilagen, specificering av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer och hur anknytande handlingar ska utarbetas och lämnas in. Statens revisionsverk kan i sin tillsynsuppgift granska ett tillsynsobjekts bokföring och medelsanvändning och vid behov uppmåna tillsynsobjektet att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Statens revisionsverk är ock-

Betänkande ReUB 7/2024 rd

så tillsynsmyndighet för det statsunderstöd som avses i partilagen. Vid tillsynen över partistödet, alltså statsunderstödet till partier som är företrädare i riksdagen, kontrollerar Statens revisionsverk om partilagens bestämmelser och villkoren i understödsbeslutet har iakttagits vid användningen och rapporteringen om användningen av statsunderstödet. Efter riksdagsvalet 2023 hade nio partier som var företrädare i riksdagen rätt att få statsunderstöd. Vid utgången av 2023 fanns det sammanlagt 16 partier antecknade i partiregistret. Nio partier ströks ur registret under 2023.

År 2023 anmälades bidragsprestationer till ett belopp av sammanlagt cirka sju miljoner euro i Statens revisionsverks webbtjänst. Tillsynsobjekten kan också retroaktivt göra aktuella redovisningar om mottaget stöd. Under granskningarna 2023 kompletterades redovisningsregistret retroaktivt med aktuella redovisningar till ett värde på ungefär 550 000 euro. Statens revisionsverk anser att de aktuella redovisningarna av partifinansieringen till väsentliga delar håller streck efter kompletteringar och att de till väsentliga delar ger korrekta uppgifter om de bidrag som de granskade sammanslutningarna har fått. Enligt revisionsverket följer partierna, deras distrikts- och kvinnoorganisationer och partinära sammanslutningar i regel finansieringsbestämmelserna väl. Bokföringen för de sammanslutningar som tillsynen gäller hade också i regel skötts på adekvat sätt. Vid tillsynen upptäcktes dock också brister och flera av dem åtgärdades i samband med tillsynen. Utskottet ser det som oroväckande att det i redovisningsregistret saknades handlingar från tre tillsynsobjekt. Ett av tillsynsobjekten lämnade inte in något material eller några handlingar alls till revisionsverket och kunde inte heller nås för granskning.

Det statsunderstöd som betalas till riksdagspartierna, det vill säga partistödet, är enligt statsbudgeten och statsunderstödsbeslutet avsett att användas för att stödja partiernas politiska verksamhet, informationsverksamhet och kommunikation. Användningen av partistödet stämmer inte alltid överens med villkoren i statsunderstödsbeslutet. Enligt uppgift till utskottet hade villkoren i understödsbeslutet inte iakttagits i två fall. I båda fallen återbetalades frivilligt den andel av statsunderstödet som använts i strid med understödsvillkoren. I samband med tillsynen över partistödet upptäcktes det hos flera tillsynsobjekt brister och inkonsekvenser i uppföljningen och dokumenteringen av statsunderstödet användning. Utskottet betonar att tillsynsobjekten ska ordna uppföljningen av statsunderstödet även efter det år då understödet beviljades så att de kan redogöra fullständigt för hur statsunderstödet har använts.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 5/2024 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ReUB 7/2024 rd

Helsingfors 16.5.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Veijo Niemi saf
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Tomi Immonen saf
medlem Arja Juvonen saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Ville Merinen sd.

Sekreterare var

specialsakkunnig Anne Kalliomäki.